

A kiadások lettek volna :

személyzet fizetése holdanként 60 kr,

ertvényezési költségek „ 15 „ — frt 75 „

Az erdő tisztajövedelme tehát holdanként . — frt 60 kr.

Valószínű, hogy számításaink nagyobb tisztajövedelmet fognak eredményezni, mert a törvény a multakból rendelte következtetni a jövőre, pedig : faáraink a multakhoz képest erős esést mutatnak; ertvényezési költségeink a jobb erők alkalmazása mellett tetemesen nagyobbodnak; a legelő erdeinkből az intenzívebb erdőgazdaság mellett mindinkább kiszorul; a makk- és gubacstermés a vén tölgyesek letarolása következtében kevesbedik; a vékony tölgyépületfát a fenyőfa leszorította a piacról, a vastag pedig kipusztult; a tűzifának nagy a konkurencziája. Mit tegyünk e fatalitásokkal szemben? Ez a kérdés. Még talán nincs késő. Tanácskozzunk.

## Az országgyűlés elé terjesztett erdőtörvényjavaslat indokolása.

Hazánkban az erdőségek kerekszámban 12.000,000 holdat foglalnak el, tehát az országos terület egy negyedrésznél többet.

E terület és a rajta létező nagy famennyiség igen jelentékeny tőkeértéket képvisel. Ily érték már nemzetgazdasági fontosságánál fogva is teljesen megérdemli a törvényhozási munkásság figyelmét.

Elődeink az erdő fontosságát mindig felismerték s annak fenntartására elegendő súlyt fektettek.

Az 1790—1791., 1807., 1836. és az 1840-iki törvények e tekintetben teljes tanuságot tesznek arról, hogy az akkori kor, a maga és a jövő nemzedék érdekeit felfogva, az erdőtulajdont megóvni s az erdőpusztítást meggátolni igyekezett.

Az idézett törvények egynémelyikének főelvei teljesen a jelenkor fogalmainak színvonalán állanak és e mellett, nevezetesen az erdővédelemre vonatkozó intézkedések igen sokoldalúak is; hogy azonban e törvények a mai idő igényeit kielégíteni többé már nem képesek, igen természetes következménye azon lényeges változásnak, mely az 1848. előtti birtok és egyéb általános viszonyokban beállott.

1848. előtt erdőségeink sokkal csekélyebb számú birtokos tulajdonát képezték, mint jelenleg s ezek általában véve különben is jólétnek örvendvén, vagyonuk e részére a jövedelmezés szempontjából rendszerint nem nagy súlyt fektettek; de az akkori közlekedési és gazdasági viszonyok közt alig is fektethettek.

Az akkori birtokosok, tehát kivált ott, hol vagy bánya-művelés vagy más helyi ipar nem létezett, az erdőségeket gyakran első sorban, mint a vadászat élvezésére szolgáló tért kedvelték s az erdő tulságos vagy okszerűtlen használata, vagy nagyobb mérvű pusztítása, akkor kivételes ritkaságnak volt tekinthető.

Az 1848-iki átalakulás azonban, azon befolyásnál fogva, melyet gazdasági életünk minen ágára gyakorolt, az erdőkre nézve is lényeges változást okozott.

Az ország birtokos osztálya elvesztvén a jobbágyokat — ezekkel elvesztette munkaerejét s jövedelmét s az akkor okozta veszteségek és a szokatlan adó oly nyomasztó súlylyal nehezettek az erdőbirtokos vállaira, hogy ezt az önfentartás ösztöne is kényszeríté, az erdők jövedelmezőbb használatára gondolni.

Miután pedig a fentemlitett minőségű, majdnem tisztán vadászszemélyzetet rögtön szakértő erdőgazdákkal felváltani nem lehetett, sőt erre még sokkal később is csak igen kevesen gondoltak, igen természetes, hogy az erdők használata



számos esetben nem annyira rossz akaratból, mint a kezelők járatlansága folytán, valóságos pusztitássá fajult.

Később és nevezetesen a legújabb időszakban, a rohamosan fejlődött közlekedés, az egymásután keletkezett iparvállalatok, tehát a belfogyasztás nagymérvű fokozódása és a külföldre való kivitel könnyebb lehetősége idézték elő azt, hogy azon nagyszerű kincs, mely erdőségeinkben őseinkről reánk maradt, nem mindenütt az okszerű kezelés elvei szerint értékesítettett, sőt számos helyen és vidéken, a közérdek nagy kárára, könnyelműen pusztított.

Hozzájárult mindezekhez még, hogy az erdőbirtok igen tetemes része a szolgáltatások megváltása folytán kisebb-nagyobb terjedelmű, de igen nagy számú részletben a községek tulajdonába került, s ezzel oly kezekbe, melyek, fájdalom, az erdőt mint olyant megbecsülni nem tudják s a melyeknek fővágya az erdőt legelővé tarolni.

Ezen és hasonló okoknál fogva lett erdőgazdaságunk állapota már-már megdőböntő s ezekért vált égető szükséggé, hogy törvényhozási uton szabályoztassék az erdőhasználat oly formán, hogy egyrészt az erdőtulajdon szabad élvezetének joga megóvassék, de hogy másrészt megóvassanak azon magasabb nemzetgazdasági és állami érdekek is, melyek az erdőgazdasággal szoros összefüggésben állnak.

S e feladat kiegészítő része még az, hogy az erdőtulajdon — a tulajdon szentségéről e részben nem egészen tiszta fogalmakkal bírók károsításai és a termények elidegenítése ellenében — a mi évek óta s majdnem ijesztő módon növekedő mérvben büntetlenül foly, sikeresen megvédessék, s hogy továbbá oly jogok gyakorlása, mint például a fa-termékek vizen való szállításának kérdése az általános közgazdasági s az országos igényeknek, az újabb birtokviszonyoknak s az

erdőbirtokosok jogos és méltányos kívánalmainak megfelelő módon szabályoztassék.

A fentebbiekben körvonaloztatván, az erdőtörvényjavaslat célja kitűnik azokból, hogy az erdőtörvény feladata megakadályozni első sorban a közgazdasátilag káros oly erdőpusztítást, hol a talaj okszerűen csakis erdőként használható, feladata továbbá a törvénynek az okszerű erdőgazdaság egyesek által le nem győzhető akadályainak elhárítása, és ezzel kapcsolatban az erdőtulajdon sérthetlenségének biztosítása.

Az alapul felvett nevezetesebb és elvi jelentőségű intézkedések indoklására szolgáljanak következők:

Megjegyezzetük mindenekelőtt, hogy a törvényjavaslat szerkezeti beosztását illetőleg célszerűnek láttam az újabb codificationál általánosan szokásba vett azon rendszert követni, mely szerint minden czimnél előrebocsátatván az „általános határozatok,” melyek ugyanis a további fejezetek megszorításain belül mindenkire egyaránt kötelezők — a különben egy jogi fogalom alá tartozó, bár a többnemű és eltérő természetű tárgyaknál külön kihatású rendelkezések lehetőleg egy czim és egy fejezet alatt együttesen foglaljanak helyet.

Ezen beosztás a kevésbé tájékozott előtt nehezíti ugyan némileg a törvény gyors áttekintését — a mennyiben gyakorlati felfogás szerint különös természetű tárgyakra vonatkozólag, milyen például az erdőégés, fausztatás stb. több fejezet alatt foglaltatnak rendelkezések, másrésről azonban tisztábban tűnteti elő az egyes szabványoknak alapul vetett fogalmát s könnyítvén az összehasonlítást, egyszersmind jelzi azon indokot is, mely az illető szabvány megállapításánál mérvadó volt.

A bemutatott törvényjavaslat hat főczimre oszlik.

Az 1-ső czimben az erdők fentartására vonatkozó intézkedések állapittatnak meg.



Ezen intézkedéseknél azon alapelvből indultam ki, hogy az erdőgazdaság észszerűen megengedhető legnagyobb szabadsága mellett:

- a) a talaj termőképessége ne veszélyeztessék és
- b) mások kétségtelen jogai és érdekei ne csorbítottassanak.

Az I. czim 1. fejezet (1—16. §.) tehát oly általános határozatokat tartalmaz, melyeknek magát alávetni minden erdőbirtokos kivétel nélkül köteles, és a melyek szerint olyan talajon, mely ha róla az erdő letaroltatnék, termőképességét a legtöbb esetben helyrepótolhatlanul és véglegesen elvesztené, vagy a hol letarolás folytán mások birtoka, sőt a közjólét is veszélyeztetnék: az erdőgazdaság a legszigorubb ellenőrzésnek van alávetve; miglen oly talajra nézve, mely, ha róla az erdő letaroltatik, vagy más mívelési ág útján való tartamos használatra alkalmas vagy könnyen ismét beerdősíthető, és a melyre nézve a fentebbi veszélyek csak az újraerdősítés teljes — vagy bizonyos időn túl halasztott elmulasztása esetében állhatnának be: a gazdaság csak a megfelelő idő alatti újraerdősítés kötelezettsége által van megszorítva.

Ezen határozatok önmagukban lelik indokolásukat.

Világszerte felmutatható példák bizonyítják, hogy sok helyütt a talaj termő-képességét fenntartani s a nemzetek e törzsvagyonát a végenyészet ellen megóvni egyedül az erdő képes. — Mindenütt, a hol csak a meredek hegyeket borított erdőségeket könnyelműen elpusztították, ugyanazon szomorú következmények állottak be; a források elapadtak, hegyomlások, kő- és hógörgetegek veszélyeztetik a közlekedést és az emberek hajlékait; vagy rohamos hegyi patakok mosnak még a sziklákba is mély árkokat s lezuhannak az alatt elterülő — előbb virágzó vidék s helységekre, s betemetik örökre az emberi munkásság s szorgalom műveit; — vagy a tutajozás és a hajózás legnagyobb hátrányára, hol agyagiszappal töltik

meg a folyó medreit, vagy megindul a kőgörgeteg és utat nyer a szélvészek romboló hatalma, mely többé meg nem törik az ős erdők sudarain; vagy a futó-homokot ragadja fel a szél, hogy mértföldekre terméketlenné tegye a talajt.

A hol az előbb jelzett természeti károsítások ellen védő eszközül szolgáló erdők helytelen kezelése vagy kiirtása folytán a természet elemeinek féktelen rombolásaitól félni lehet s félni van elég ok, ott az államnak kötelessége magasabb érdekek szempontjából közbelépni, s az erdőtulajdon korlátlan élvezhetését megszorítani.

Általában irányadóul szolgált azon elv, hogy mindazon erdőterület, melynek talaja más gazdasági művelésre nem alkalmas, melynek kiirtása folytán tehát a közgazdasátra veszteség háramolnék, *erdőnek feltétlenül fentartassék.*

Ily területeknek irtása ennek folytán megtiltatott, s oly esetekben, ha ez a törvény ellenére még is megtörtént, érzékeny pénzbüntetések kiszabása mellett az új beerdősítés elrendeltetett. Ugyane szempontból a feltétlenül erdőnek fentartandó, illetőleg a legokszerűbben és állandóan biztos jövedelmet csak erdőgazdasági kezeléssel szolgáltató területeken eszközölt tarvágot esetében a törvény szinte elrendeli az újra beerdősítést és rendelkezésének szigorú pénzbüntetések kiszabása által ad nyomatékot.

A magánerdők kezelésében való bővebb beavatkozást — illetőleg a birtokosok szabad intézkedhetésének megszorítását célzó más határozatok felvételét, mint a milyenek a törvényjavaslat szövegében foglaltatnak — mellőzendőnek véltem, miután ezt sem az országos közérdek nem kívánja, sem az elfogadott erdészeti jogelvek nem engedik, s mert a közérdek igényeit eléggé biztosítva látom az által, hogy az állandóan csak erdőgazdaságra alkalmas földterületeken, illetőleg a feltétlen erdőtalajon, ha arról a fa eltávolított vagy kiirtatott, az illető birtokos által 6 év alatt (5. §.) ismét új erdő nevelendő.



Ezen pontnál — a tisztelet képviselőház közelebbi tájékoztatása érdekében — czélszerűnek vélem felemlíteni, miszerint az általam a jelen törvényjavaslat végleges szövegének megállapítása czéljából az érdekelt ministeriumok, továbbá az országos erdészeti és az orsz. gazdasági egyeslet képviselőiből egybehívott szakértekezlet tárgyalásai alkalmával — ezen értekezlet két tagja Ribáry József ministeri tanácsos és Kenessey Kálmán osztálytanácsos urak, a hozandó erdőtörvény ily értelmű rendelkezésében nem találhatván megnyugvást, oly irányu *különvéleményt* adtak be, melynek értelmében *a magán erdők tulajdonosait is irtás tekintetében a törvény bizonyos megszorító határozmányai alá vetni javasolják* és pedig azon indokból, hogy az országszerte divó, máris aggályos mérvben észlelhető erdőpusztításnak ez uton is gát vettessék. Nem nyugtattatván meg illetők a törvény azon rendelkezése által, mely a feltétlen talajon álló erdők tulajdonosait azok letarolása esetében újra erdősítésre kötelezi, miután meggyőződésük szerint a törvény ezen intézkedése legtöbb esetben csakis holt betű maradna, sok esetben pedig a felujítás részint az érdekelt erdőbirtokos szorult vagyoni állása, részint pedig, különösen sziklás és napnak fekvő hegyoldalakon, égalji viszonyainknál fogva, eredményre nem fogna vezetni.

Hangsúlyozzák továbbá különvéleményük mellett, hogy statisztikai kimutatások szerint földbirtokosok kezén egészben 5.800.000 kat. hold erdőség van, mely területnek, ha csak fele része vétetik is fel oly magánszemélyek birtokában levőnek, kiknek erdőkezelése jelen törvényjavaslat által nem ellenőriztetik, ez még mindig oly értékű vagyont képvisel, melynek jelentőségére a törvényhozás figyelmét különösen is felhívni teljesen indokoltnak látszik.

Az első fejezetben — az erdők fentartására vonatkozó általános határozatokon kívül még egy szabvány (16. §.)

vétetett fel, melynek különös megemlítését e helyütt szükségesnek tartom. Ezen szabvány szerint ugyanis a községekhez közigazgatásilag csatolt rendszeresen kezelt erdőtestek után fizetendő községi adó alapjául, az egyenes állami adóknak csupán fele része veendő.

A szóban forgó szakasz felvételével méltányos analógiát kívántam felállítani az 1876. évi V. törvényczikk által hasonló kedvezményben részesített pusztá- vagy havasi birtokok között egyfelől, másfelől pedig az ugyanazon szempont alá eső s rendszerint más gazdasági ágakéhoz viszonyítva, csekély évi tiszta jövedelmet hozó erdőbirtokok között; s egyszersmind az erdőbirtokosoknak némi egyensúlyozását szolgáltatni azon nagyobb kiadásokkal járó terheknek, melyek a jelen törvény határozmányai folytán erdeik rendszeres kezelése által okoztatnak.

Az első czim második fejezete különös határozatokat tartalmaz, (17—24. §.) melyeknek célja, az ott megjelölt külön rendeltetésű és ennélfogva külön természetű erdőbirtokokra nézve, az erdei tőkevagyon egyik részének ingó minőségénél fogva, a gazdaság szabadságát oly mértékben korlátozni, a minőben ez a fennálló birtokjogi viszonyoknál fogva elkerülhetlenül szükséges.

E fejezet intézkedései ugyanis az állam, a törvényhatóságok, a községek, az egyházi személyek, továbbá az alapítványok, a hitbizományok és közbirtokosságok kezében lévő erdőkre vonatkoznak.

Ez intézkedések a következőkben körülírt elvre vannak fektetve:

a fentnevezett jogi személyek nincsenek feljogosítva a tőke fogyasztására, hanem csak e tőkének az összes befolyással bíró viszonyokhoz képest esetről-esetre megállapítandó kamatai élvezetére.



Miután pedig az erdőtőke talajból és élőfakészletből áll és e tőkének tartós kamatjait csak is a folytonosan pótolandó famennyiségnek tömege képezi: multhatlanul szükséges a gazdaság oly berendezése, illetőleg ellenőrzése és szabadságának oly korlátozása, melynél fogva a tőke megtámadható, és a tartósan élvezendő kamat mennyisége pillanatnyi előnyök érdekében tulságosan emelhető ne legyen.

Az első czim harmadik fejezete (25—45. §.) az erdőrendészeti hatóságok és közegek számát, minőségét, működését és hatáskörét állapítja meg és ez intézkedések célja oda hatni, hogy az előbbi fejezetek határozatai úgy a hatóságok fokozatossága, valamint az egyes közegek részéről megkívánt szak-képzettség és egyéb minőségeik folytán is a hatóságok és közegek megfelelő száma és helyes felosztása mellett gyorsan, okoszerűen és igazságosan legyenek végrehajthatók.

Ezen szempontból és a törvény végrehajtásának pontosabb eszközlése érdekében mellőzhetlenül szükségesnek nyilvánult a szakképzett kir. erdőfelügyelők alkalmazása azért, mert ezek hiánya esetében a törvény kitűzött céljának elérése s a közérdek kellő megóvása nem lehet biztosítva. A mi azok díjazását illeti, az, az államköltségek jelentékenyebb szaporítása nélkül, e jelen törvényjavaslat alapján, a különféle pénzbüntetések és elkobzott tárgyak után befolyt összegekben, illetőleg az erdei alapon remélhető, hogy fedezetét találandja. Ha azonban egyáltalában nem volna kivihető az, hogy úgy, miként Német- és Franciaországban tisztán állami közegek legyenek az erdőfelügyelők, ezen esetre azt volnék bátor indítványozni, hogy a felügyelők a megyék, illetőleg törvényhatóságok részéről lennének állandó tisztai minőségben alkalmazandók.

Az első czim negyedik fejezete (46—60. §.) az „erdőrendészeti áthágásokról“ vagyis azon cselekményekről s azok

büntetéseiről szól, melyeket az előbbi fejezetek intézkedései ellen maguk az erdőbirtokosok követhetnek el.

Alapelve a fejezetnek, az ily cselekményeket a reájuk mért és a cselekmény következményeivel lehetőleg arányos büntetés által részint megakadályozni, részint a megtörtént ily cselekmények káros következményeit lehető legczélszerűbben és lehető legrövidebb idő alatt ismét elenyésztetni.

Az erdei zárlat eszméjét a törvényjavaslatban mellőzendőnek találtam — főleg azon oknál fogva, mert:

a) az erdőbirtokos törvényellenes gazdálkodása, vagy pusztítása ellen, sokkal hatásosabb eszköznek tartom, a szigorú pénzbüntetések, legyenek az áthágást elkövetett erdőbirtokosok, magánosok, testületek, vagy más jogi személyek;

b) a birtokos erdejét rendszerint okszerűtlen nyereszkedési vágyból pusztítja — célja az, hogy a megengedettnél ideiglenesen nagyobb bevételeket zsaroljon ki erdejéből.

Ha meggyőződik arról, hogy a veszteség, melyet a reá szabandó birság által szenved, nagyobb lesz mint a haszon, melyet a pusztításból várhat — óvakodni fog a törvényellenes lépésektől.

c) a zárlat végre azon okból is mellőzendő volt, mert lehet eset, hogy az elpusztított erdő épen nem jövedelmez — s akkor a zártartás összes költségei az államot fognák terhelni.

Az első czim ötödik fejezete végül (61—68. §.) az „erdőrendészeti áthágásokra vonatkozó illetékességet és eljárást” tárgyalja, megállapítván az ezen áthágások megítélésére illetékes hatóságokat és azok eljárási módját; itt is az intézkedés czélszerűsége mellett még elérhető legnagyobb gyorsaság tartatván szem előtt.

A második czim az erdei kihágásokat tárgyalja három fejezetben, melyek elseje (69—89. §.) általános határozatokat tartalmaz, miglen a második fejezet „különös határozatok” czim



alatt: a) a lopásokra (90—99. §.); b) az erdei kártételekre (100—108. §.) és c) a veszélyes cselekményekre és mulasztásokra (109—116. §.), a harmadik végül (117—164. §.) a bíróságokra, az illetékességre és eljárásra vonatkozó intézkedéseket tartalmazza.

Ezen beosztás felvételénél, valamint abban, hogy az erdei kihágások specificációjának, büntetésének s az ide vonatkozó hatósági eljárás kijelölésének a jelen törvényjavaslatban általában helyet adtam — az országgyűlés jogügyi bizottsága már előző alkalommal elfogadott azon alapelv vezérelt, melyszerint a szorosan vett büntető-törvényben, hova elvontan véve a kihágások is tartoznának, nem lehetvén mindazon szabályokat, melyeknek megsértésére büntetés állapittatik meg — együvé foglalni, — de követve más országok példáját is — a kihágásokat külön törvénybe foglalandóknak indítványozta.

Hogy azonban a kihágások valamennyi neme ismét nem foglalható egy törvénybe, maga a törvényhozás is elismerte, midőn az ipar-törvény, az államjövedéki törvény és a vadász-törvényben az áthágások nemeit elősorolván, azoknak mikénti büntetésére nézve külön intézkedett.

A jelen törvényjavaslat a fentebbiekhez hasonló speciális törvény levén, szükséges volt kijelölni azon cselekményeket vagy mulasztásokat, melyek erdei kihágásoknak tekintendők, nehogy azok hiányában a tett megbirálására hivatott közegek eljárásukban fennakadást szenvedjenek.

Ennek előrebocsátása után megemlítendők az ezen czim alá foglalt intézkedések megállapításánál irányadóul szolgált elvek, melyek alapján szükségesnek nyilvánult, hogy a károsító térítse meg az általa megrongált vagy eltulajdonított tárgy értékét, ha pedig a károsítás oly természetű, mely közvetve, illetőleg következményeiben az erdőnek kárt okozott, fizessen az erdőtulajdonosnak megfelelő értékű kártérítést s hogy eze-

ken kívül alkalmaztassék a pénzbüntetés vagy szükség szerint az elzárás.

Első- és főalapelv: hogy az erdőtulajdon ép úgy, mint minden más tulajdon, sérthetleppen tekintendő; s ennél fogva a kártevő a kártérítés kötelezettsége mellett megfelelő pénzbüntetéssel vagy elzárással is büntetendő.

Hogy ezen elv az erdőtvényben kivételkép és bizonyos fokig enyhébb mérvben alkalmaztatott: magyarázatát leli azon, a nép között eddigelé nagy részben elterjedett nézetben, mely szerint az erdő, úgy mint a legelő, Isten oly adományának tekintetett, melynek használatából bárkit is kizárni a legnagyobb igazságtalanság, másrészt pedig földműves népünknel azon, még mai nap is észlelhető téves meggyőződésben gyökeredzik, hogy pl.: egyes az erdőkből elidegenített tárgyak használhatlanul korhadnának, vagy vesznének el, ha az illető — a kihágást elkövetett egyén — azokat saját javára nem forditaná.

Az új viszonyok megszokása, az erdőtulajdon végleges külön választása, de nevezetesen a józan népnevelés befolyása következtében e téren is tisztulni fognak a nézetek, és akkor lesz idején az erdei kihágásokat is kivétel nélkül az általános büntető-törvények teljes szigorával sujtani.

Ezen felfogásból indultam ki, midőn „erdei kihágások” gyanánt csupán a 30 frt érték, illetőleg kárösszeget fölül nem haladó büntetendő cselekményeket, és ezek közül is csak azokat vontam be a jelen törvény keretébe, melyek büntető jogi szempontból súlyosabb beszámítás alá nem esnek; különben is az imént megjelölt összeg levén azon határ, melyen belül legsűrűbben követtetnek el erdei kihágások, s melyeknek minél gyorsabb megtorlása a közérdekek tekintetéből különösen kívánatos.

A büntetések nemei, azoknak mérve, továbbá a kiszabott pénzbüntetésnek — behajthatlansága esetében — elzárási bün-



tetésre való átváltoztatása, lehetőleg az általános büntető-törvényben elfogadott elvek alapján állapították meg.

Második alapelve az e czimben foglalt intézkedéseknek az, hogy a kárttevő a károsítás tárgyalás képezett erdei terméknek ne csak közvetlen belső értékét térítse meg, de azon közvetett kárt is, mely az erdön, pl.: a talaj megkötésére szükséges tuskók és gyökerek irtása vagy kiásása, az alom elhordása, vagy a fák legalyzása folytán a fanövekedés csökkentése által stb. ejtetett.

Az egyes esetekben bekövetkezhető közvetett kár értékének megjelölése tapasztalati alapon számíttatott.

A közvetlen kár nagyságának igazságos megállapíthatása végett pedig az erdei termékek árjegyzéke az egyes törvényhatósági területeken minden három évben, vagy a szükség szerint rövidebb időközökben is (85. §.), az erre illetékes közigazgatási bizottság által, a ténylegesen fennálló értékek alapján fog megállapítani.

Az e czim alá sorolt intézkedések harmadik alapelve az: hogy az erdőkárosítások és lopások ellen az erdőt csak úgy lehet sikeresen megvédeni, ha az erdei kihágásokra kiszabott büntetések nem csak igazságosan szigorúak, de főleg, ha az ítélet a tettet gyorsan követi, és ha az egész teljességében a lehető leggyorsabban végre is hajtatik.

E czélt tartva szem előtt, a törvényjavaslat az erdei kihágások ügyében való bíráskodást a közigazgatási közegekre ruházta olykép, hogy elsőfoku bíróságnak a szolgabíró, illetőleg polgármester, második forumnak pedig a közigazgatási bizottság kebeléből alakítandó társas bíróság jelöltetett ki.

A másodfoku bíróságnak — törvényszabta hatáskörén való túllépése esetére, mintegy correctivum gyanánt felvétellett azon intézkedés, hogy a kir. ügyész, ki ezen bíróság ülésein hiva-

talból jelen van — az ügyet a Curia mint legfelsőbb ítélőszék elé felebbezheti.

Tíz forintig terjedő kártételek és lopások esetében — tekintettel a gyakorlati élet kívánalmaira, valamint az írásbeli munkák és költségek kevesbitése s a gazd. kezelőtisztek felesleges járkálásának elkerülése végett — szabadságot ad a törvény az erdőbirtokosnak, hogy a községi bíró biráskodását is igénybe vehesse.

Különös szigorral vannak megállapítva az erdőégek esetében történt mulasztások büntetései. Tanusítja ezt többi között a 110. §., mely az erdőégek alkalmával köteleességét nem a kellő pontossággal teljesítő közigazgatási hivatalnok ellen, a kiszabott pénzbüntetésen fölül, a fegyelmi vizsgálat elrendelését is megállapítja.

Ezen intézkedés felvételénél azon indok vezérelt, hogy a könnyen kiszámíthatlan károkat szülhető erdőégek körül az oltási mivelet megindítása és vezetésére hivatott közegek a kellő éberségre és pontosságra szoríttassanak.

Megemlítendő még az erdészeti jogbiztonság érdekében felvett azon rendelkezés is, (115. §.), mely szerint oly vidékekre nézve, hol a falopások rendkívüli nagy mértékben követtetnek el, a megyék és illetőleg a belügyministerium hatáskörében álland szabályzatot adni ki az iránt, hogy a lopás tárgyát képező faanyagok tulajdoni jogát az illető birlalók igazolni kötelesek legyenek. Ez intézkedés oly helyekre vagy vidékekre nézve, hol az erdőtulajdon megkárosítása rendkívüli mértékben nyilvánul, teljesen indokolt az erdőben lévő faanyagok megőrizhetésének nehézsége által és hazánkban különben sem új eljárás, mert eddig is több megyében szabályrendeleti uton gyakoroltatott, sőt a külföldi erdőrendőrség körében is találunk hasonló intézkedést. Ily törvényes intézkedésnek szükségét indokolja végre azon körülmény is, hogy ily megszorító



szabályok hozatalát erdőbirtokosok több esetben szorgalmazták a megyéknél, melyeknek elutasító határozatát azonban a ministerium azon okból nem módosíthatta, mivel erre a törvényben alapot nem talált.

A 125. §. az első foku bíróság körében teljesítendő jegyzőkönyvvezetést, a 126. §. pedig a mindkét foku bíróság tagjainak eskütételét szabályozza.

Itt czélszerűnek láttam a bagatell-ügyekről szóló törvény-cikk rendelkezéseit átültetni, mint mely rendelkezések a törvényhozási vitatkozást már meghaladott, alkalmas praecedens gyanánt tekinthetők.

A 137. §. a kihágások megtorlása iránt a károsított fél által teendő indítványt tárgyazza, s mint az elégtételt szorgalmazó eljárást nevezetesen megkönnyítő módozatot tartalmazza, azon rendelkezést, mely szerint az indítvány szóval is megtétethetik, s egy kárkimutatás több eset s személyre is kiterjedhet.

A 139. §. az erdőbirtokosok érdekében, kiknek sok esetben előnyére fog szolgálni, ha kisebb kártérítési összeg mellett a kihágás minél gyorsabban büntettetik meg, megengedi, hogy a kártérítési igények, az ítélet hozataláig az ezen törvényben megszabott határig (30, illetőleg 10 forint) leszálltassanak, még akkor is, ha a benyújtott kárjegyzékben nagyobb összegek iránt indítatik kereset.

A harmadik czim (165—177.) oly kopár területnek beerdősítésére vonatkozó intézkedéseket tartalmaz, melyeken hegyomlások, hó- vagy kőgörgetegek megakadályozása, szélvész és vizek rombolásának, valamint a futóhomok tovább terjedésének meggátlása végett a talaj megkötése közgazdászati szempontból szükséges.

A törvényjavaslat ide vonatkozó rendelkezései — a folyamatszabályozás és árvédelmi célokból kielégítő sikerrel fennálló

társulatok mintájára — *beerdősítési szövetkezetek* rendszerén alapulnak, mely rendszer, midőn egyrészt az állam anyagi erejét — a nemzetgazdaságilag oly nagy fontosságu célhoz viszonyítva, — csekély mérvben veszi igénybe, másrészt remélni engedi, hogy a gyakorlatban, ha eleinte, mint minden új intézmény, némi nehézségekkel is leendő kénytelen megküzdeni, — idővel mindjobban átszivárogván az illető körök józan érdekfelfogásába — hasznos gyümölcseit megfogja teremni.

Alapelvekül e fejezetre nézve következők tekintettek:

1. a fentebb említett minőségű régibb kopároknak önjelétől való beerdősítésére a birtokos nem kényszeríthető minden körülmények között, mert az egész társadalom jólétére kiható intézkedések áldozataihoz a társadalom összes tagjai kötelesek járulni;

2. az előző pontban foglalt elvből folyólag méltányos, hogy az ily kopároknak egyes vagy társulás útján szövetkezett birtokosai az állam részéről ösztönzés, megfelelő segélyezés és nevezetesen a viszonyokhoz mért arányos idejű adómentesség útján buzdíttassanak, mert az ily erdősítés a közjólét érdekében is teljesített oly munka, mely tetemes tőkét vesz igénybe, jövedelmet azonban a teljes siker esetében is csak az évek rövidebb vagy hosszabb sora után szolgáltatathat;

3. a fentebb megjelölt területeknek kisajátítását és beerdősítését azon birtokos, a ki ezt maga eszközölni nem akarja — nem akadályozhatja, mert az általános jólét előmozdítását célzó és az egyesek érdekén felülemelkedő közérdekű intézkedések végrehajtását tűrni a társadalom minden egyes tagja köteles.

Az idevonatkozólag a törvényjajlatba felvett intézkedések különben, tekintettel az ország pénzügyi viszonyaira, lehetőleg szűk keretbe szoríttattak, s midőn egyrészt a törvény szerves kiegészítő részét képezik, másrészt köteles kiadásokat nem



foglalnak magukban, miután a törvényhozás tetszésétől függend, az államköltségvetés megállapítása alkalmával a fenforgó célra szolgálандó költségeket esetről-esetre megszavazni.

A negyedik czim (178—207. §.) az erdei termékek szállításáról szól, és azon elvekből indul ki:

a) hogy birtoka kihasználásától feltéve, hogy a rendőri tekintetben fennálló szabályok megtartatnak és az e kihasználás által másoknak okozandó károk az érdekllett által megtérítettnek — elzárni senkit sem lehet, annál kevésbé, miután különben az adott viszonyok között igen nagy terjedelmű erdők terményei nemcsak a magán-, de a közgazdaság kárára is ki lennének az értékesítés alól zárva; másrésről pedig, nemcsak a mindennapi élet s a gyakorlatban előfordult és az idevágó kérdések rendezetlensége következtében az egyes ministeriumoknál felhalmozott vitás ügyek elintézése, hanem az illető erdők adóterhe is egyaránt sürgösen követelik, hogy itt az állam minden oldalra lehetőleg méltányos rendelkezés szemmeltartása mellett közbevesse magát.

Az exclusiv jogi elméletből levezetett azon feltevés, hogy vízjogi törvény hiányában a vízjog körébe tartozható intézkedések ne lennének tehetők — alapos ellenoknak nem tekinthető, mert a később hozandó törvény mindig módosíthatja a megelőzőt, s így ha oly határozatok vétetnének is fel az erdő-törvénybe, melyek annak idején a vízjogi törvény által esetleg változtatandók lesznek, — ennek kimondása a hozandó új törvényben könnyen teljesíthető, addig pedig az államélet feladatából is folyólag mintegy modus vivendit kell nyújtani a fejlődő gazdasági élet jogos igényeinek méltányos kielégítésére;

b) hogy a víziutak használata más érdekeltek rovására feltétlen kizárólagos jogát senkinek sem képezheti;

c) hogy ott, a hol a víz mint közlekedési út valamennyi érdekelt összes igényeinek megfelelni nem képes, a használat

sorrendje és aránya, az előbb szerzett jogokra és a szállítandó tömeg értékére való tekintettel, állapittassék meg.

Ezen indokaikat jobbadán önmagukban rejtő irányelveknek felelnek meg a törvényjavaslat ide vonatkozó határozmányai, melyek közül, mint nagyobb fontossággal bírókat, a következőket különösen kiemelem.

181. §. Hajózható folyókon a tutajozás szabad, az usztatás ellenben tilos, nem hajózható folyókon pedig mindkét faszállítás mód csupán engedély mellett gyakorolható.

Ezen tétel felállításánál a vízjog körében általában elfogadott azon axioma vezérlett, hogy a minél tökéletesebb vizkihasználási módnak adassék elsőség, tehát ott, hol a tutajozás külön vízépitmények létesítése nélkül lehetséges, az usztatás teljesen kizárassék.

182. §. Az engedélyt a földmívelési minister a közlekedési miniszterrel egyetértőleg adja meg.

Szükséges volt a közlekedésügyi miniszternek a szállítási engedélynek megadására nézve kellő befolyást biztosítani, miután a vizen való szállítás kérdése szoros összefüggésben van az ezen ministerium körében tárgyalt víz-rendőri, szabályozási, vízépitményi stb. ügyekkel, s továbbá az ilyenmő kérdések megítélésénél fontos tényálladék felvételére és megállapítására első sorban a közlekedési ministeriumnak alárendelt közegek hivatvák.

187. §. A szállítandó tutajfák bélyeggel megjelölendők.

Ezen pont megállapítására azon indok vezetett, hogy több szállítói vállalat vagy kártételek eseteiben a tulajdon kérdése könnyebben és biztosabban legyen megoldható.

E mellet a vizen való szállításra vonatkozó rendelkezések lehetőleg összhangzásba hozattak a partbirtokosok és üzlettulajdonosok jogaival és érdekeivel, mindazonáltal nem volt elkerülhető azon szabály felvétele (200. §.), melyszerint a



malom- vagy egyéb vízi vállalatok tulajdonosai nem gátolhatják vízépitményeiknek, az usztatás érdekében szükséges átalakítását, esetleg üzletüknek bizonyos ideig való beszüntetését, az usztatók részéről fizetendő — hatóságilag meghatározott — kártalanítás mellett.

Ezen szabvány fölvétele okvetlenül szükséges volt, nehogy az usztatásnak közgazdászatiilag is fontos érdekei számos esetben egyes üzletemberek önkényétől tétessenek függővé.

E fejezetben egyszersmind a szállítási jog megszerzésére, annak gyakorlatára és a kártérítések meghatározására vonatkozó intézkedések is foglaltatnak; végül az összes illető intézkedések végrehajtásának módja és az e részt illetékes hatóságok, bíróságok és közegek állapittatnak meg.

Az ötödik czim (208—209. §.) az „országos erdei alap”-ról szól és azon elvből indul ki, hogy az állam által az erdőgazdaság emelésének előmozdítására első sorban legtermészetesebben azon pénzösszegek fordittassanak, melyek a tiltott cselekmények elkövetői által a jelen törvény alapján pénzbüntetések gyanánt fizettetnek.

A hatodik czim (210—213. §.) az „átmeneti intézkedéseket” tárgyalja, megszabván az időszakokat, melyekben e törvény egyes részei életbe lépnek, az eddigi törvények pedig véglegesen hatályon kívül helyezettnek; megállapittatván egyszersmind, hogy a jelen törvény végrehajtásával a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi, továbbá az igazságügyi, belügyi, pénzügyi és közlekedésügyi ministerek bizatnak meg.

---

A fentebbieken körvonalozott elvek megállapításától s azok szigorú és erélyes végrehajtásától, meggyőződésem szerint, teljes joggal várhatni mindazon bajok orvoslását, melyek az erdőgazdaság terén ijesztő mérvben szaporodtak, terjedtek el s melynek aggasztó nyomai a földmivelésre nézve majdnem

teljesen értéktelenné vált, s az adóalapot tetemesen rövidítő vizmosásos és jobb esetben is silány legelőnél egyébre nem használható kopár területeken szemlélhetők.

Nemcsak a magánosok, nemcsak az erdőtulajdonosok érdekei várnak orvoslást, hanem a beterjesztett törvényjavaslat elfogadásával meg lesznek óva azon közérdekű célok is, melyeknek biztosítása és védelme az állam feladatait képezik.

Megnyugvással bocsátom ezen első, egy szerves egészet képező erdőtörvényjavaslatot a törvényhozás elé és remélve, hogy az abban letett elvek, melyeket hosszas tapasztalás, beható tanulmányozás és érett megfontolás állapított meg, az országgyűlés által is helyeseknek fognak felismertetni: ajánlom e törvényjavaslat elfogadását. \*)

Budapesten, 1878-ik évi január-hó 12-én.

*Trefort Ágoston*, s. k.,

a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi  
ministerium ideiglenes vezetésével megbízott  
vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister.

## Még egy szó az erdőőri szakiskolákról! \*\*)

Megértük, hogy szaktestületek az erdőknek a természet nagyszerű háztartásában közreható szerepét oly parányi lép-  
tőkre szállították le, hogy ennek kifolyásaként még a föltétlen  
erdőtalanon álló erdők kiirtásához is hozzá nyulhatunk nyugodt

\*) A tárgyúség kedvéért feljegyezzük ide, hogy a tisztelt képviselőház részére kinyomatott törvényjavaslat indoklásában a következő és a fentebbi szövegben általunk már kiigazított lényegesebb 3 sajtóhiba fordult elő: a jelen füzet 234. lapján felülről a 4-ik és 9-ik sorokban termőképesség helyett hibásan fatermőképesség állott, a 14-ik sorban pedig a „letaroltatik“ szó után hiányzottak ezen szavak: „vagy más mívelési ág útján való tartamos használatra alkalmas vagy“.

A szerkesztő.

\*\*) Szerző ur határozottan kifejezett kívánatára e cikket minden legkisebb változtatás nélkül közöljük.

A szerk.